

מובן מהו הביאור המחלוקת אשר רבי סובר כיון שכבר נדחה יקרא ביום ה' ות"ק סובר שקוראו בע"ש וזמנו הוא,

והנה ע"י הנ"ל מה שמבואר דגזירה דרבה הי' ג"כ בזמן המגילה הנה י"ל ביאור בזה (אך אם לא נאמר כן אלא כפי' רש"י לא מובן) די"ל דהת"ק סובר אשר קורא בע"ש, ואינו סובר כיון שנדחה כו' כרבי, היינו, מצד שהוא סובר שזה שקוראים בע"ש אינו ענין של דחי', כי כן הי' התקנה לכתחילה שאם חל בשבת קוראים בע"ש, אמנם לא שהו"ע של דחי', ורבי סובר דמ"מ הרי זה ענין של דחי', שהיינו מכיון שא"א לקוראו בשבת הנה דוחים ליום ע"ש, (וגם אם כך הי' תחילת התקנה לא לקרות בשבת הנה מ"מ יש בזה ענין של דחי', כיון שלפועל הנה זה בא מצד שא"א לקרות בשבת, וממילא כיון שכבר אדחי הנה קוראים ביום ה'.

אלא שרש"י היינו אינו סובר כן וכנ"ל, ובאמת הרי רש"י בעצמו כותב שהדרש ידרש והפשט כו', וא"כ הרי שפיר י"ל כאן בעומק יותר ביאור הגמ' כנ"ל, וי"ל שרש"י קאי אליבא דרבי ולדידי' י"ל שסב"ל ג"כ שגזירה דרבה הי' אח"כ בזמן אנשי כנה"ג.

אלא שכ"ז עבור מתנגדים שאומרים דבר מצד פלפול, אבל בחסידים אין מקור לומר דבר בלי שום מקור (גמרו), בהדיא.

ולכן י"ל ראי' ממה שכתוב בלקו"ת (דרושים דר"ה נ"ז, ע"ג אות ה') שמבאר שם שבבית שני הנה כתוב "ואכבדה" חסר ה', שהי' חסר ה' המשכות, וא' מהם הוא תקיעת שופר בשבת, ואומר שם שרוב הגזירות היו אז, וא"כ הרי מזה מוכח שפיר לא כפי שיטת רש"י הנ"ל שגזירה דרבה הי' בזמן אנשי כנה"ג, (דהרי נמצא שם בפשטות שההמשכות היו חסרים מהתחלת בית שני) ונמצא מזה לא כרש"י.

ואעפ"כ הרי אין זה ראי' מנגלה, הנה י"ל דמבואר בסמ"ג (עשין רכ"ד) שסב"ל שגזירה דרבה הי' ג"כ בזמן משה רבנו, ובזה מובן מה שלא הי' ההזאה בשבת אעפ"י שיש בזה רק איסור דתקוני גברא שהוא מדרבנן (רש"י פסחים ס"ה ע"ב ד"ה הזאה, - המעתיק) אלא שזהו מצד גזירה דרבה כו', ומבואר בזה שסב"ל שגזירה דרבה הי' ג"כ בזמן משה.

ואעפ"כ אין להקשות מכאן על כ"ק אדה"ז מ"ש בלקו"ת הנ"ל שהגזירה הי' בזמן בית שני, דהרי בלקו"ת אינו מדבר בכלל בהנוגע לקודם בית שני, ואפ"ל באמת שהי' ג"כ מקודם, ועוד דהרי כ"ק אדה"ז אומר "רוב" גזירות וא"כ י"ל שגזירה דרבה הי' ג"כ מקודם.

ולכן הרי מכיון שהגזירה הי' ג"כ בזמן תקנת המגילה הנה י"ל שאין שום קשי' ממגילה מכיון שי"ל שכך הי' התקנה בתחילתו.

ד. בסיום הפרשה (שהוא סיום פירש"י על הפסוק) הנה הוא מפרש על "ולא תטמאו" פירש"י "הא אם תטמאו אינני אלוקיכם ואתם נפסלים כו' ולכן נאמר אני ה'א".

לכאן צ"ל מהו האריכות ברש"י כאן בכל הפרטים "אינני אלוקיכם ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה כו'" ולכאן הרי הי' צ"ל בקיצור שאם תטמאו אינני אלוקיכם ולכן נאמר כאן אני ה'א כו'? והרי ענין זה נלקח מתו"כ, ורש"י משנה בזה כמה ענינים ומביא רק בהנוגע לפשוטו של מקרא, וא"כ מהו נוגע כאן כל האריכות לפשוטו של מקרא?

והנה בפשטות הנה אינו מובן כאן זה שכתוב אני הוי' אלוקיכם, דהרי כבר כתוב לעיל בהתחלת הפרשה אני הוי' אלוקיכם, וא"כ למה כתוב כאן עוד הפעם, דהנה הוי' הו"ע חסד ורחמים, ואלקים הו"ע מדת הדין, ו"אני" הו"ע שלמעלה מב' ענינים אלו, ועז"א אני הוי' אלוקיכם.

והביאור בזה הוא: דהרי בהנוגע לעריות מבואר שנפשו של אדם חומדתו, וע"כ צריכים בזה לזירוז כו', והנה ישנם ג' סוגים באדם: (א) מה שעושה מצות שלא על מנת לקבל פרס, והוא עושה רק מצד שהוא ציווי הקב"ה שהוא אמיתית המציאות, וכשאומרים לו שזה הענין הוא ציווי מהקב"ה הנה זה פועל עליו מיד, (ב) מה שזה אין מספיק לו והוא לא עלה עדיין לדרגא כזו, ולכן הנה עבודתו הוא באופן שלא לשמה, מה "שלעולם יעסוק אדם במצוות שלא לשמה" ועי"ז הוא בא לשמה, ועבודתו הוא ע"מ לקבל פרס, והיינו שאומרים לו שע"ז יקבל שכר (בין בעוה"ז ובין בעוה"ב) הנה עי"ז יתקבל אצלו הציור, וזהו"ע הוי' שהוא ענין דחסד כו' שכר, (ג) מה שגם עי"ז שיקבל שכר הנה זה לא מספיק לו, ואומר לא הן ולא שכון, ודוקא כשאומרים לו שיהי' לו עונש הנה זה דוקא פועל עליו, וואס ער האט מורא מען זאל עם שמיסען, וזהו"ע דאלקים מדת הדין עונש.

ולכן כתוב כאן בהתחלת הפרשה "אני הוי' אלוקים" מה שבפשוטו של מקרא הנה צריכים לג' ענינים אלו לג' סוגים הנ"ל.

וזהו מה שרש"י בא לפרש כאן, למה כתוב כאן עוה"פ "אני הוי' אלוקים" כיון שכבר נכללו לעיל כל הג' סוגים?

אלא באמת צריכים להבין דאם נאמר שזה רק קושיות רש"י למה כתוב כאן עוה"פ אני ה"א, א"כ למה הוא מביא בד"ה "ולא תטמאו בהם" מכיון שאי"ז נוגע כלל למה שהוא מפרש, וכמו שהוא מסיים "לכך נאמר אני ה"א" ולא "תטמאו", דהרי כל הפרשה לעיל אודות ענין זה באיסור עריות, ומה בא להוסיף כאן עוה"פ ולא תטמאו?

ועי"ז מבאר רש"י שכוונת הפסוק כאן לומר היא, שאם תטמאו איני אלוקיכם, כלומר שעיקר כוונת הפסוק כאן היא השלילה,

אלא שלפ"ז אינו מובן למה כתוב באופן של חיוב, מכיון שעיקר כוונת התורה כאן הו"ע דשלילה כנ"ל, א"כ הי' צ"ל באופן של שלילה.

אלא עי"ז בא הביאור מרש"י, דהנה נוסף לג' סוגים הנ"ל יש עוד סוג א' מה שהוא לא יפסיק ג' ענינים הנ"ל, ואינם פועלים עליו מאומה, ותמות נפשי עם פלשתים און עם ארט עם נישט גם עונש, בכדי דורך צופירען זיינע תאוות, ולכן הנה עליו לא יספיק הג' ענינים הנ"ל כו', וזהו מה שאומרים כאן, היינו, שגם בזה שאינו מספיק הנ"ל, יש ג"כ אופן במה שמצווים לו, וזהו מה שאומר רש"י "הא אם תטמאו איני אלוקיכם", שענין "אלוקיכם" היינו הקישור כללי פון א איד מיט'ן אויבערשטן, דהרי מבואר ש"אלוקיכם", שענין "אלוקיכם" היינו כוחכם וחיותכם, וכמבואר מכ"ק אדה"ז "אז א איד נישט ער וויל און נישט ער קען זיין אפגעריסען פון דעם אויבערשטן", ולכן אף שג' ענינים הנ"ל אינם פועלים עליו כלום, הנה כשבא לענין "איני אלוקיכם" הנה זה פועל עליו מיד.

וכמו שרואים במוחש אשר כשרוצים לפעול באדם איזה ענין, הנה כשאומרים לו שיתנו לו כו"כ תענוג הנה אינו מוכרח כ"כ שיתקבל אצלו, משא"כ כשאומרים לו שאם לא, יהי' לו צער גדול כו' הנה בזה פועלים בו מיד, וכמו"כ בהנוגע לכאן אז בשעת מען גיט אים א שטאך אז "איני אלוקיכם" הנה עי"ז פועלים עליו מיד.

והנה בענין זה גופא יש ב' דרגות, מה שיש ענין "אני" שזה קאי על עצמות, הנה אעפ"י שאי"ז עיקר אלקות במה שהעולמות מתהווים ממנו הנה מ"מ הרי מבואר שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ונשתוקק הקב"ה לברוא העולם, וכ"כ אדה"ז אמר "אז אויף א תאוה פרעגט מען ניט קיין קשיות", ונמצא שיש לו הנאה להקב"ה מזה שנברא העולם וזהו ע"י קיום התומ"צ בעולם, וזה מגיע על "אני", היינו עצמות, וזה אומר רש"י אם תטמאו אין לי שום הנאה בכך, שאם לא תטמאו, הנה יש לי "אני" הנאה בכך כנ"ל, משא"כ אם תטמאו,

ואח"כ כתוב "הוי" מה שהוי' הוא מלשון מהוה, שהו"ע דהתהוות יש מאין שהוא התהוות חדש, אלא שאח"כ בא לקטנות וגדלות, ולכן הנה אם תטמאו הנה יהי' שלילת ענין הוי' - התהוות, ואתם מתחילים כל' שהוא היפך ההתהוות.

ואח"כ יש עוד ענין שהוא "אלקיכם", שאלקים היינו כשבא כבר למטה בהכח הפועל בנפעל שזהו למטה בעוה"ז, אשר הכל הוא באופן של אמונה, וזהו "כחך וחיותך" שהוא קישור הנשמה עם הגוף בפרטיות, והשלילה לזה הוא "אתם נפסלים מאחרי", שהו"ע דאחוריים שזהו מה שהוא בהעלם, וזהו אתם נפסלים מאחרי שהוא היפך הענין דאלקים.

וזהו מה שרש"י מתחיל באלוקיכם, כיון כשמתחילים הנה הוא באופן של מלמטלמ"ע, והתחלה הוא האלקים ואח"כ בא כו'.

אלא שמ"מ הנה אינו כתוב באופן של חיוב כנ"ל, אלא באופן של שלילה "ולא תטמאו כו'", כי הרי העיקר הוא מצד כי לא ידח ממנו נדח שהתכלית יהי' אני הוי' האלוקים, ולא תטמאו, אלא שהיות שצ"ל הציווי באופן שיפעול עליו הנה מספיק בזה באופן שלילה, אבל התכלית הוא שיהי' אני ה"א.

וזהו מה שרש"י מסיים לכך נאמר אני הוי' אלוקיכם, אשר לכאו' אינו מובן דהרי רש"י מתחיל בהד"ה ולא תטמאו כו', ועכצ"ל שקושייתו הי' ג"כ ע"ז שכתוב ולא תטמאו וכנ"ל, וא"כ למה הוא אינו מסיים לכך נאמר ולא תטמאו,

אלא הוא כנ"ל שכוונת רש"י הוא באמרו לכך נאמר אני ה"א, היינו שתכלית הכוונה הוא שיהי' אני ה"א, וכנ"ל מצד כי לא ידח, וגם בזה שלא מספיק לו הענין דאני ושכר ועונש, הנה מצד שאינו יכול להיות נפרד הנה זה פועל עליו, (נמצא שאין כוונתו של רש"י באמרו "לכך נאמר" לסיים את פירושו, לתרץ את הפסוק, דאם כן הרי הי' צריך להביא ג"כ ולא תטמאו וכנ"ל, אלא כוונתו הוא כנ"ל שהכוונה הוא שיהי' "אני ה"א"? - המעתיק).

ומצד כי לא ידח כו' הוא בא סוכ"ס ללא תטמאו, והתחלתו הוא באתכפיא, עד שע"ז באים להתכלית דאתכפיא, שעיקר המעלה הוא באתהפכא, וכמבואר שזהו מעלת חודש אייר, מה שמקודם לזה הנה בצאתם ממצרים, בחודש ניסן, הי' עדיין בענין אתכפיא, והמעלה בחודש אייר אשר בכל יום יש מצוה מיותר דספירת העומר, מה שבחודש ניסן הנה הי' רק על חצי החודש, ובסיון הנה הי' רק לכמה ימים, (וכמבואר בלקו"ת במדבר?) שמר"ח סיון הוא כבר התחלת הענין דמ"ת, ודוקא בחודש אייר יש המעלה דספירת העומר, שהו"ע דבירור מאכל בהמה, שאינו ענין של אתכפיא בלבד אלא שממאכל בהמה הוא מברר אותו כו' שהו"ע דאתהפכא, וכמבואר בהנוגע למה ששאלו את הבעש"ט, מה חידשה תורתו, תורת החסידות? וענה על זה משל שכשתופסים גנב, הנה יש ב' אופנים איך כשנפטרים ממנו, הא' שצועקים ועושים געוואלד ועי"ז הנה הוא בורח מיד, והנה כאופן כזה אף שעכשיו לא גנב, מ"מ הרי יוכל לחזור אח"כ עוד הפעם, אבל כשחוטפין אותו, ואוחזים בו, ומהפכים אותו, הנה אז הרי הוא בטוח שלא יחזור עוד, וזהו

- שיחת ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר תשכ"ה -

מעלת התתכפיה, וזהו מה שהעבודה דחודש ניסן הוא מה שתופסין אותו, ובאייר הנה מבררין אותו.

*

*

*